

RAQAMLI PLATFORMALARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR

Qayumov Asadulla Urolovich

*O'zbekiston Respublikasi Raqobatni rivojlantirish va
iste'molchilar huquqlarini himoya qilish qo'mitasi*

ORCID: 0009-0008-1094-7261

mr.kayumov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillar tahlil qilinadi. Raqamli platformalar bugungi kunda iqtisodiyotda muhim rol o'ynaydi, ular foydalanuvchilarga turli xizmatlar va mahsulotlarni taqdim etib, bozorni shakllantiradi. Maqolada texnologik innovatsiyalar, foydalanuvchi tajribasi, xizmatlar va mahsulotlarning sifati, ijtimoiy tasdiqlash, biznes modeli va monetizatsiya strategiyasi kabi omillar raqamli platformalarning raqobatbardoshligini oshirishga ta'sir qilishi ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, maqolada raqamli platformalarning bozordagi muvaffaqiyatiga ta'sir etuvchi faktorlar va ularning bozor sharoitiga moslashish usullari hamda raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan tavsiyalar keltirilgan. Tadqiqot natijalari, raqamli platformalarni muvaffaqiyatli boshqarish va raqobat muhitida samarali ishlash uchun zarur bo'lgan asosiy omillarni aniqlaydi.

Kalit so'zlar: raqamli platformalar, raqobatbardoshlik, innovatsiyalar, texnologik rivojlanish, reputatsiya, biznes model, monetizatsiya strategiyasi, bozor tahlili, raqobat strategiyasi, sun'iy intellekt.

ФАКТОРЫ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ

Каюмов Асадулла Уролович

*Комитет по развитию конкуренции и защите прав
потребителей Республики Узбекистан*

Аннотация. В данной статье анализируются основные факторы, определяющие конкурентоспособность цифровых платформ. Цифровые платформы играют важную роль в современной экономике, формируя рынок, предоставляя пользователям различные услуги и продукты. В статье рассматривается, как такие факторы, как технологические инновации, пользовательский опыт, качество услуг и продуктов, общественное одобрение, бизнес-модель и стратегия монетизации, влияют на конкурентоспособность цифровых платформ. При этом в статье представлены факторы, влияющие на успех цифровых платформ на рынке и методы их адаптации к рыночным условиям, а также рекомендации, направленные на повышение конкурентоспособности. Результаты исследования определяют ключевые факторы, необходимые для успешного управления цифровыми платформами и эффективной работы в конкурентной среде.

Ключевые слова: цифровые платформы, конкурентоспособность, инновации, технологическое развитие, репутация, бизнес-модель, стратегия монетизации, анализ рынка, конкурентная стратегия, искусственный интеллект.

FACTORS DETERMINING THE COMPETITIVENESS OF DIGITAL PLATFORMS

Kayumov Asadulla Urolovich

*Committee for Development of Competition and
Protection of Consumer Rights of the Republic of Uzbekistan*

Abstract. *This article analyzes the main factors determining the competitiveness of digital platforms. Digital platforms play an important role in today's economy, providing users with various services and products and shaping the market. The article examines the impact of factors such as technological innovation, user experience, quality of services and products, social validation, business model and monetization strategy on increasing the competitiveness of digital platforms. At the same time, the article presents factors affecting the success of digital platforms in the market and ways to adapt to market conditions, as well as recommendations aimed at increasing competitiveness. The results of the study identify the main factors necessary for the successful management of digital platforms and effective operation in a competitive environment.*

Key words: *digital platforms, competitiveness, innovation, technological development, reputation, business model, monetization strategy, market analysis, competitive strategy, artificial intelligence.*

Kirish.

Raqamli platformalar bugungi kunda global iqtisodiyotda muhim rol o'ynaydi va turli sohalarda iqtisodiy faollikni yaxshilashda, yangi biznes modellarini yaratishda, shuningdek, iste'molchilarga sifatli xizmatlar taqdim etishda asosiy omil bo'lib xizmat qilmoqda. Raqamli platformalar, o'z navbatida, internet tarmog'i orqali turli resurslar va xizmatlarni birlashtirish, foydalanuvchilarni bog'lash va ularning ehtiyojlarini qondirish imkonini beradi (Zeng & Goh, 2022). Misol uchun, onlayn savdo, ijtimoiy tarmoqlar, ish joylarini yaratish, axborot va ma'lumotlarni almashish kabi sohalarda raqamli platformalar mavjud. Bu platformalar butun dunyo bo'ylab millionlab foydalanuvchilarga xizmat ko'rsatadi va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi.

Raqamli platformalarning asosiy xususiyatlaridan biri ularning kuchli raqobatbardoshlikdir. Bu ayniqsa, platformalar o'rtasidagi raqobatning kuchayishi va tez o'zgarayotgan bozor sharoitlarida ularning muvaffaqiyatini ta'minlashga bo'lgan zaruriyatdan kelib chiqadi. Bozorda ustunlikni qo'lga kiritish va raqobatni yengish uchun platformalar innovatsiyalarni joriy qilish, foydalanuvchi tajribasini yaxshilash, sifatli xizmatlar taqdim etish va samarali monetizatsiya strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Raqamli platformalar raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillarni aniqlash va tahlil qilish, ularning bozordagi muvaffaqiyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega (Choudhury & Saboo, 2022).

Raqamli platformalar — iqtisodiyotning asosiy elementlaridan biriga aylangan, har kuni millionlab foydalanuvchilarni birlashtiradigan va turli sohalarda o'zaro almashuvni amalga oshiradigan onlayn tizimlardir. Ushbu platformalar raqobatbardoshlikni o'zida mujassamlashtirgan, tez o'sayotgan va innovatsiyalarni jadal amalga oshiradigan bozor sub'ektlaridir. Raqamli platformalar orqali taqdim etiladigan xizmatlar va mahsulotlar, ularning bozordagi o'rni, foydalanuvchilar bilan munosabatlar hamda xizmat ko'rsatish sifati kabi omillar ularning muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi.

Adabiyotlar sharhi.

Raqamli platformalarning raqobatbardoshlik jihatlari bo'yicha ilmiy adabiyotlar ko'plab sohalarda tadqiqotlar va tahlillarni o'z ichiga oladi. Ushbu tahlilning maqsadi — raqamli platformalarning bozordagi muvaffaqiyatini ta'minlash uchun zarur bo'lgan omillarni aniqlash va ularning raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini yaxshilash bo'yicha mavjud tadqiqotlarni

ko'rib chiqishdir (Wang, 2023). Quyida raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillar haqida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar tahlil qilinadi.

Raqamli platformalarning muvaffaqiyati texnologik innovatsiyalarga, shu jumladan sun'iy intellekt (SI), katta ma'lumotlar (Big Data) va blockchain texnologiyasining qo'llanilishiga bevosita bog'liq. Masalan, Brynjolfsson va McAfee (2014) o'zlarining "The Second Machine Age" kitobida, texnologik innovatsiyalarning raqamli platformalar muvaffaqiyatiga ta'siri haqida keng qamrovli tahlilni taqdim etadilar. Ular, texnologiyalar biznes va xizmatlarni optimallashtirish, foydalanuvchilarga shaxsiylashtirilgan tajriba taqdim etish va yangi bozorlarni ochish imkoniyatini yaratadi deb ta'kidlaydilar. Chesbrough (2003) "Open Innovation" kitobida innovatsion texnologiyalarni ochiq tarzda ishlab chiqish va ulardan samarali foydalanish, raqamli platformalarning raqobatbardoshligini oshirishda asosiy omil sifatida ko'rsatilgan. Texnologik yangiliklarni tezkor joriy etish va bozor talablariga tezda moslashish platforma uchun raqobat ustunligini yaratadi (Feng & Zhang, 2023).

Foydalanuvchi tajribasini optimallashtirish raqamli platformaning muvaffaqiyatiga va raqobatbardoshligiga katta ta'sir ko'rsatadi. Nielsen (2000) tomonidan ishlab chiqilgan "Usability Engineering" tushunchasi foydalanuvchilarga platformadan foydalanishda qulaylik yaratishning muhimligini ta'kidlaydi. UX dizayni foydalanuvchining o'zaro aloqasini yengillashtirish va uning platformada vaqtini samarali o'tkazishiga yordam beradi. Norman (2013) "The Design of Everyday Things" asarida foydalanuvchi tajribasi dizaynining platforma muvaffaqiyatidagi rolini tahlil qiladi. Uning fikriga ko'ra, foydalanuvchi uchun qulay va intuitiv interfeys yaratish platformaning bozorda raqobatbardoshligini oshiradi va foydalanuvchi sodiqligini ta'minlaydi. Hassenzahl (2010) "User Experience and Experience Design" maqolasida UX ning sifatini o'lchashda foydalanuvchi tajribasining psixologik va hissiy tomonlari muhim ekanini ta'kidlaydi. Bu, ayniqsa, raqamli platformalarda iste'molchi xohish-iste'mollari va ularning ehtiyojlariga mos xizmatlar yaratishda muhim ahamiyatga ega (Kelley & Stone, 2022).

Raqamli platformalar o'z xizmatlarining doimiy ravishda yangilanishi va sifatini oshirishi kerakligi ilmiy tadqiqotlarda alohida ta'kidlanadi. Porter (1985) o'zining "Competitive Advantage" asarida tashkilotlar muvaffaqiyatini uzoq muddatli raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun xizmatlarni innovatsiyalash va yangilash orqali oshirish kerakligini ta'kidlaydi. U xizmatlar sifatini doimiy ravishda tekshirish va yaxshilashni ta'kidlagan. Prahalad va Ramaswamy (2004) "The Future of Competition" kitobida xizmatlarni shaxsiylashtirish va foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashtirish orqali platformalar o'z raqobatbardoshligini oshirishi mumkinligini ko'rsatdilar. Ularning fikricha, innovatsion xizmatlar raqamli platformalarning bozorni kengaytirishiga yordam beradi.

Ijtimoiy tasdiqlash, foydalanuvchilarning boshqa foydalanuvchilar tomonidan berilgan tavsiyalar va sharhlari orqali platformaga bo'lgan ishonchni oshirish, raqamli platformalarning raqobatbardoshligini oshiradi. Fogg (2003) "Persuasive Technology" kitobida foydalanuvchi qarorlarini o'zgartirishda ijtimoiy tasdiqlashning muhim rolini ta'kidlagan. U, ayniqsa, onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlarda foydalanuvchilarning fikrlari va sharhlari platformaning muvaffaqiyatiga ta'sir qilishi haqida fikr bildirgan (Kelley & Stone, 2022). Dellarocas (2003) o'zining "The Digital Economy" maqolasida ijtimoiy tasdiqlash va foydalanuvchi sharhlarining e'tiborli rolini ta'kidladi. Foydalanuvchilarning platforma haqidagi sharhlari, reytinglari va tavsiyalari, ayniqsa, yangi foydalanuvchilarni jalb qilishda muhimdir.

Raqamli platformaning uzoq muddatli muvaffaqiyati va raqobatbardoshligini ta'minlash uchun biznes modeli va monetizatsiya strategiyasini aniqlash muhimdir (Baker & Smith, 2023). Osterwalder va Pigneur (2010) "Business Model Generation" asarida platforma biznes modelining raqobatbardoshligini ta'minlashdagi rolini tahlil qilgan. Ular platformalarning daromad olish strategiyalarini diversifikatsiya qilish, yangi monetizatsiya usullarini ishlab chiqish va xizmatlarni moslashtirish zarurligini ta'kidlaydilar. Zeng (2014) "Monetization Strategies in Digital Platforms" maqolasida raqamli platformalar uchun samarali monetizatsiya

strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha yondashuvlarni ko'rsatgan. Uning fikricha, raqamli platformalar o'z biznes modelini tez-tez yangilab, yangi xizmatlar va mahsulotlar bilan bozorda raqobat qilishlari kerak.

Raqobat strategiyalari raqamli platformalar muvaffaqiyatining boshqa asosiy omilidir. Barney (1991) "Firm Resources and Sustained Competitive Advantage" maqolasida resurslarni strategik ravishda boshqarish orqali tashkilotlarning uzoq muddatli raqobatbardoshlikni ta'minlash mumkinligini ko'rsatadi. Resurslar va uning samarali boshqarilishi raqamli platformalar uchun ham muhimdir, chunki ular resurslarni tezda innovatsiyalarni qo'llash va bozorni kengaytirish uchun ishlatishlari kerak (Jin, & Wang, 2023).

Tadqiqot metodologiyasi.

Raqamli platformalarning muvaffaqiyatini ta'minlaydigan bir nechta asosiy omillar mavjud: texnologik innovatsiyalar, foydalanuvchi tajribasi, xizmatlar sifati, ijtimoiy tasdiqlash va reputatsiya, biznes modeli va monetizatsiya strategiyasi. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli platformalar o'z raqobatbardoshligini oshirish uchun yuqoridagi omillarning har birini yaxshilashga intilishlari zarur. Bu sohada olib borilgan tadqiqotlar raqamli platformalarning bozor sharoitlariga moslashuvi, foydalanuvchilar ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlar yaratish va samarali biznes modellari ishlab chiqish muhimligini ta'kidlaydi (Sattorov & Xodjayev, 2023).

Tahlil va natijalar muhokamasi.

Raqamli platformalar, ayniqsa, so'nggi yillarda iqtisodiy hayotning ajralmas qismiga aylangan. Ushbu platformalar foydalanuvchilarga turli xizmatlar va mahsulotlarni onlayn tarzda taqdim etib, ular orasida o'zaro almashuvni amalga oshiradi. Raqamli platformalar turli sohalarda, masalan, onlayn savdo, ijtimoiy tarmoqlar, xizmatlar ko'rsatish, ma'lumotlar almashinuvi va boshqalarda faoliyat yuritadi. Ular tez rivojlanib, kengayib borayotgan bozor sharoitlarida raqobatni boshqarish va ustunlikni qo'lga kiritish uchun bir qator omillarga tayanadi. Quyida raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillarni batafsil tahlil qilamiz.

Raqamli platformalar muvaffaqiyatining asosiy omili texnologik innovatsiyalardir. Zamonaviy texnologiyalar platformalarga samaradorlikni oshirish, foydalanuvchilarni yaxshiroq tushunish, ularning ehtiyojlariga moslashish va yangi imkoniyatlar yaratishda yordam beradi. Platformalar yangi texnologiyalarni o'z faoliyatiga tatbiq etish orqali raqobatbardoshligini oshirishlari mumkin. Ba'zi texnologik innovatsiyalar:

Sun'iy intellekt yordamida platformalar foydalanuvchilarning harakatlarini tahlil qiladi va shaxsiylashtirilgan xizmatlar, tavsiyalar yoki mahsulotlar taqdim etadi (Mirzaev & Rasulov, 2022). Masalan, onlayn savdo platformalari foydalanuvchining oldingi xaridlarini yoki qidiruv tarixini tahlil qilib, ularga moslashtirilgan tavsiyalar berishi mumkin.

Mashinani o'rganish algoritmlari orqali platformalar foydalanuvchilarning xulq-atvorini prognoz qilish va xizmatlarni yanada moslashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa foydalanuvchi sodiqligini oshiradi va platforma bilan o'zaro aloqani kuchaytiradi.

Blockchain texnologiyasi ma'lumotlarning xavfsizligini va oshkoraligini ta'minlaydi. Bu texnologiya, ayniqsa, onlayn to'lovlar va shartnomalar sohasida qo'llaniladi. Platformaning foydalanuvchilarga ishonchli xizmatlar taqdim etish uchun blokcheynni qo'llashi uning raqobatbardoshligini oshiradi.

Katta ma'lumotlar (Big Data). Platformalar katta hajmdagi ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish orqali foydalanuvchi ehtiyojlarini aniqroq tushunib, xizmatlarni yanada sifatli va moslashtirilgan holda taqdim etishi mumkin.

Foydalanuvchi tajribasi (UX) raqamli platformaning muvaffaqiyatini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Yaxshi foydalanuvchi tajribasi foydalanuvchilarni platformada uzoq vaqt qolishga va doimiy ravishda foydalanishga undaydi (Toshpulatov & Bozorov, 2023). UX

dizayni platformaning intuitivligi va qulayligini belgilaydi. Ushbu omillar platformaning raqobatbardoshligini oshiradi:

Platformaning foydalanuvchi interfeysi sodda, qulay va intuitiv bo'lishi kerak. Foydalanuvchilar o'z istaklariga tezda erishishlari va xizmatdan oson foydalanishlari kerak. Bu, o'z navbatida, platformaning foydalanuvchi bazasini kengaytiradi.

Ko'plab foydalanuvchilar mobil qurilmalardan foydalanadilar. Shuning uchun, platformaning mobil versiyasining samarali ishlashi va mobil ilovalar orqali oson foydalanish imkoniyati platformaning muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Foydalanuvchi tizimda osonlik bilan kerakli xizmat yoki mahsulotni topa olishlari zarur. Yaxshi tashkil etilgan navigatsiya tizimi foydalanuvchilarga ma'lumotlarni tezda topishga yordam beradi va ularning qoniqish darajasini oshiradi.

Platformalarning xizmatlar sifati va ularning doimiy yangilanishi raqobatbardoshlikni belgilovchi asosiy omillardan biridir. Bozorda raqobat kuchli bo'lgani sayin, foydalanuvchilar har doim eng sifatli va samarali xizmatni tanlashga intiladilar. Bu omillarni to'g'ri boshqarish platformaning ustunligini ta'minlaydi:

Raqamli platformalar o'z xizmatlarini va mahsulotlarini doimiy ravishda yangilab, foydalanuvchilarning o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashtirib borishlari kerak. Xizmatlarning doimiy ravishda takomillashuvi, foydalanuvchilarni platformada ushlab turishga yordam beradi.

Yangi, innovatsion xizmatlar taqdim etish, foydalanuvchilarga platformadan yangi imkoniyatlar yaratadi. Platforma o'zining xususiyatlarini va imkoniyatlarini takomillashtirish orqali bozorni kengaytirish va raqobatchilarni ortda qoldirish imkoniga ega bo'ladi.

Raqamli platformalar uchun foydalanuvchilarning ijtimoiy tasdiqlashlari va ularning platformaga bo'lgan ishonchi muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy tasdiqlash – bu foydalanuvchilarning boshqa foydalanuvchilardan olingan tavsiyalariga va sharhlariga asoslanib qaror qabul qilishidir (Ismailov & Rasulova, 2022). Bu platformaning muvaffaqiyatiga ta'sir qiluvchi asosiy omillardir:

Foydalanuvchilarning platforma haqida qoldirgan reytinglari va sharhlari platformaning jozibadorligini oshiradi. Yaxshi reytinglar va ijobiy sharhlar foydalanuvchilarni jalb qilishda muhim rol o'ynaydi.

Platformalar foydalanuvchilarni boshqa foydalanuvchilarga tavsiya qilish orqali o'z raqobatbardoshligini oshiradi. Bu, ayniqsa, xizmatlar yoki mahsulotlar haqida ijtimoiy

Platformaning muvaffaqiyatli raqobatbardoshligini oshirish uchun samarali biznes modeli va monetizatsiya strategiyasi zarur. Platforma o'z biznes modelini diversifikatsiya qilish va yangi daromad manbalarini izlash orqali bozor sharoitlariga tezda moslashishi kerak. Ba'zi strategiyalar:

Ko'plab raqamli platformalar foydalanuvchilardan obuna haqi oladi. Ushbu model foydalanuvchilarni uzoq muddat davomida platformaga jalb qilishga yordam beradi.

Onlayn reklama daromadlari raqamli platformalar uchun muhim monetizatsiya manbai hisoblanadi. Reklama orqali foydalanuvchilarga moslashgan reklama kampaniyalari taqdim etish mumkin.

Platformalar o'z xizmatlarini amalga oshirgan har bir tranzaksiyadan komissiya olish orqali daromad olishlari mumkin. Bu, masalan, onlayn bozorlar yoki xizmatlar taqdim etuvchi platformalarda qo'llaniladi.

Raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi omillar bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ular platformaning bozordagi o'rnini mustahkamlashga yordam beradi. Yangi texnologiyalarga asoslangan innovatsiyalar, foydalanuvchi tajribasini yaxshilash, xizmatlar sifatini doimiy ravishda takomillashtirish, ijtimoiy tasdiqlash va samarali monetizatsiya strategiyalari platformaning muvaffaqiyatli raqobatbardoshligini oshiradi.

Raqobatbardoshlik — bu raqamli platformalar uchun bozor sharoitida o'z o'rnini mustahkamlash, foydalanuvchilarning ishonchini qozonish va o'ziga xos innovatsion yechimlar

taklif qilishni anglatadi. Ushbu maqolada raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillar va ularning qanday qilib platformalarning bozordagi ustunliklarini shakllantirishi tahlil qilinadi. Raqobatbardoshlik tushunchasi bozor iqtisodiyotida, ayniqsa raqamli platformalar sektorida, o'zini namoyon qiladi. Bu tushuncha, odatda, quyidagi omillarni o'z ichiga oladi:

- Platformaning bozordagi ulushi uning raqobatbardoshligini ko'rsatuvchi asosiy ko'rsatkichlardan biridir.

- Platformaning innovatsion xususiyatlari va texnologik yutuqlari uning raqobatbardoshligini oshiradi.

- Platformaning foydalanuvchilarga taqdim etadigan xizmat va mahsulotlarning sifatini oshirish, foydalanuvchi tajribasini yaxshilash — bu raqobatbardoshlikni kuchaytiradi.

Raqamli platformalarning bozorda muvaffaqiyatga erishishida turli omillar muhim rol o'ynaydi. Bu omillarni quyidagi kategoriyalarda tasniflash mumkin:

Birinci omil sifatida texnologik innovatsiyalarni keltirish mumkin. Raqamli platformalar bozorida raqobatbardoshligini oshirish uchun yangiliklar va texnologiyalarga katta e'tibor qaratish zarur. Bular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Sun'iy intellekt (SI) va mashinani o'rganish (MO): Sun'iy intellekt yordamida foydalanuvchilarga moslashtirilgan xizmatlar taklif etish, shuningdek, ma'lumotlar tahlili va prognozlash orqali raqamli platformalarning samaradorligini oshirish mumkin.

Blockchain texnologiyasi: Ma'lumotlar xavfsizligi va transaksiyalarni autentifikatsiya qilishda blockchain texnologiyasi qo'llanilsa, bu platformaning ishonchliligini va raqobatbardoshligini oshiradi.

Katta ma'lumotlar (Big Data): Katta ma'lumotlarni tahlil qilish orqali foydalanuvchi xulq-atvori va bozor trendlarini tushunish, platformaning bozor talabiga moslashuvini yaxshilaydi.

Foydalanuvchi tajribasi (UX) raqamli platformalarning muvaffaqiyatida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Foydalanuvchilarga qulaylik va intuitiv interfeyslarni taqdim etish platformaning raqobatbardoshligini oshiradi. Bu quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- Interfeys dizayni: Platformaning foydalanuvchi interfeysi soddaligi va intuitivligi, foydalanuvchilarga xizmatlardan samarali foydalanishga imkon yaratadi.

- Foydalanuvchilar bilan muloqot: Onlayn yordam, chatbotlar, foydalanuvchilarni qo'llab-quvvatlash tizimlari platformaning raqobatbardoshligini oshiradi.

- Mobil moslik: Ko'plab foydalanuvchilar mobil qurilmalardan foydalanadi, shuning uchun mobil ilovalar va veb-saytning mobil versiyalarining samarali ishlashi platformaning muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Platformalar foydalanuvchilarga turli xizmatlar va mahsulotlar taqdim etadi. Bu xizmatlar va mahsulotlarning sifati uning bozordagi ustunligini belgilovchi asosiy omil bo'lib xizmat qiladi. Asosiy jihatlar:

Xizmatlar sifatining doimiy yangilanishi: Platformaning xizmatlari va mahsulotlari muntazam ravishda yangilanib turishi kerak, bu esa foydalanuvchilarning talablariga javob berishga yordam beradi (Ismailov & Rasulova, 2022).

Foydalanuvchi ehtiyojlari va preferensiyalariga moslashtirilgan mahsulotlar va xizmatlar taqdim etish, platformaning foydalanuvchilarga bo'lgan jalb etuvchanligini oshiradi.

Platformaning muvaffaqiyati ko'pincha foydalanuvchilarning fikr-mulohazalari va baholari bilan bog'liq. Ijtimoiy tasdiqlash va platformaning yaxshi reputatsiyasi uning raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Foydalanuvchilarning platforma haqida ijobiy fikr-mulohazalari va reytinglar platformaning jozibadorligini oshiradi.

Foydalanuvchilar tomonidan tavsiya etish yoki platforma orqali ulashish (sharhlar, ijtimoiy tarmoqlarda reklama qilish) raqobatbardoshligini oshiradi.

Platformaning biznes modeli va monetizatsiya strategiyasi ham uning raqobatbardoshligini shakllantiruvchi omildir. Bozorda barqaror o'rinni egallash uchun

samarali monetizatsiya usullari, masalan, obuna, reklama, yoki tranzaksiya asosida daromad olishning aniq modeli kerak.

Moslashuvchan monetizatsiya usullari: Platformaning turli foydalanuvchi segmentlariga mos monetizatsiya strategiyalarini ishlab chiqishi raqobatbardoshlikni kuchaytiradi.

Daromad manbalari va diversifikatsiya: Platformaning bir nechta daromad manbalariga ega bo'lishi, uni turli bozorlarda mustahkamlaydi.

Raqobatning intensivligi va platformaning bozordagi o'rni ham raqobatbardoshlikka ta'sir qiladi. Platformalar o'zlarining raqobat strategiyalarini ishlab chiqish orqali bozor ulushini oshirishlari mumkin.

Bozorni segmentlash va maqsadli auditoriyani aniqlash: Raqobatbardosh platformalar o'z auditoriyasini aniq belgilab, unga moslashtirilgan xizmatlarni taqdim etadilar.

Strategik hamkorliklar va integratsiya: Bozorda raqobatbardoshlikni oshirish uchun boshqa kompaniyalar yoki platformalar bilan hamkorlik qilish, yangi xizmatlarni taklif qilish yoki integratsiya qilish foydali bo'lishi mumkin.

Xulosa va takliflar.

Raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi omillar keng qamrovli va turli jihatlariga ega. Ularning muvaffaqiyati texnologik innovatsiyalar, foydalanuvchi tajribasi, xizmatlar sifatining doimiy takomillashuvi, ijtimoiy tasdiqlash, biznes modeli va strategiyalariga bog'liq. Shuningdek, raqamli platformalarning bozor sharoitlariga moslashish va raqobatni yengish uchun zarur bo'lgan strategiyalar va metodologiyalarni ishlab chiqish tavsiya etiladi.

Raqamli platformalarning raqobatbardoshligini aniqlash bo'yicha olib boriladigan tadqiqotlar, ularning muvaffaqiyatli ishlashiga, bozor ulushini oshirishga va foydalanuvchi bazasini kengaytirishga imkon yaratadi. Bu esa, o'z navbatida, iqtisodiy samaradorlikni va platforma bizneslarining rivojlanishini ta'minlashga yordam beradi.

Raqamli platformalar zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylangan va ularning bozordagi o'rni har kuni o'sib bormoqda (Abdurakhmonov & Shermatov, 2021). Raqobatbardosh raqamli platformalar bozor sharoitlarida o'z ustunligini saqlab qolish va kengaytirish uchun bir qator omillarga tayanishi zarur. Ushbu maqolada raqamli platformalarning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillar — texnologik innovatsiyalar, foydalanuvchi tajribasi (UX), xizmatlar sifati, ijtimoiy tasdiqlash, biznes modeli va monetizatsiya strategiyalariga to'liq tahlil kiritildi.

Texnologik innovatsiyalar raqamli platformalarning muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim omil bo'lib, platformalar yangi texnologiyalarni, masalan, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va blockchain texnologiyasini qo'llash orqali o'z xizmatlarini takomillashtirishi va raqobatchilardan ajralib turishi mumkin. Ushbu texnologiyalar platformalarga samarali foydalanuvchi tahlilini amalga oshirish, xizmatlarni shaxsiylashtirish va xavfsizlikni ta'minlash imkonini beradi.

Foydalanuvchi tajribasi (UX) va intuitiv interfeyslar platformaning raqobatbardoshligini oshiruvchi asosiy jihatlardir. Quvonchli va oson foydalaniladigan interfeys foydalanuvchilarning sodiqligini oshiradi va ularning ehtiyojlarini aniq qondirish imkonini yaratadi. Buning natijasida, platforma foydalanuvchilari o'zlarining ehtiyojlariga moslashtirilgan xizmatlar va mahsulotlarni qidiradi, bu esa foydalanuvchi bazasini kengaytirishga yordam beradi.

Xizmatlar sifati ham raqobatbardoshlikni belgilovchi muhim omildir. Raqamli platformalar xizmatlarining doimiy ravishda yangilanishi va sifatining yuqori bo'lishi, foydalanuvchilarning ehtiyojlariga moslashishga imkon beradi (Toshpo'latov & Karimov, 2021). Bundan tashqari, ijtimoiy tasdiqlash (foydalanuvchilar orasidagi tavsiyalar, reytinglar va sharhlar) raqamli platformalarning ishonchli va raqobatbardosh sifatlarini ko'rsatuvchi asosiy omillardan biridir.

Biznes modeli va monetizatsiya strategiyasi platformaning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Raqamli platformalar o'z biznes modellarini diversifikatsiya qilish, yangi daromad manbalarini izlash va moslashuvchan monetizatsiya usullarini ishlab chiqish orqali bozor sharoitlariga tezda moslashishi mumkin. Bu platformalar uchun iqtisodiy barqarorlik va foydalanuvchi sodiqligini ta'minlashga yordam beradi.

Raqobatbardoshlikni oshirish uchun raqamli platformalar bozorni chuqur tahlil qilishlari va o'z raqobat strategiyalarini ishlab chiqishlari kerak. Bundan tashqari, o'zlarining raqobat ustunliklarini saqlab qolish va o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashish uchun doimiy innovatsiyalarni joriy etishlari zarur (Mansurov & G'ulomov, 2023). Har bir platforma o'z auditoriyasiga moslashtirilgan, innovatsion va sifatli xizmatlar taqdim etish orqali bozor raqobatida muvaffaqiyat qozonishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, raqamli platformalarning muvaffaqiyati ularning raqobatbardoshligini oshiruvchi asosiy omillarni to'g'ri va samarali boshqarishga bog'liqdir. Ularning innovatsion yondashuvlari, foydalanuvchi ehtiyojlariga moslashgan xizmatlar va mustahkam ijtimoiy tasdiqlash tizimlari platformaning bozordagi ustunligini ta'minlaydi. Kelajakda, raqamli platformalar innovatsion texnologiyalarni va moslashuvchan biznes modellari orqali o'z raqobatbardoshliklarini yanada oshirishga muvaffaq bo'ladi.

Adabiyotlar/ Jumepamypa/ Reference:

Abdurakhmonov U., & Shermatov K. (2021). *Raqamli texnologiyalar va ularning O'zbekistonning iqtisodiy raqobatbardoshligiga ta'siri (Digital Technologies and Their Impact on Uzbekistan's Economic Competitiveness). O'zbekistonda iqtisodiy raqobat (Economic Competition in Uzbekistan)*, 3(1), 14-21.

Baker A., & Smith C. (2023). *The Role of Customer Reviews in Digital Platform Success: A Case Study Approach. Journal of Marketing Science*, 40(4), 54-71.

Choudhury M., & Saboo A. (2022). *Platform Competition and Consumer Behavior: A Digital Transformation Perspective. Technological Forecasting and Social Change*, 172, 121-131.

Feng H., & Zhang X. (2023). *The Impact of Artificial Intelligence on Digital Platform Competition. Journal of Strategic Marketing*, 31(3), 213-225.

Ismailov A., & Rasulova D. (2022). *O'zbekiston raqamli platformalarining kelajagi va raqobatbardoshlik (Future of Digital Platforms in Uzbekistan and Their Competitiveness). Global Economy and Innovation Journal*, 8(1), 45-52.

Jin X., & Wang Z. (2023). *Competitive Strategies for Digital Platforms in a Globalized Economy. International Journal of Competitive Intelligence and Strategy*, 5(2), 88-104.

Kelley R., & Stone M. (2022). *Data Analytics in Digital Platforms: Leveraging Big Data for Competitive Advantage. Journal of Business Analytics*, 12(2), 99-114.

Mansurov D., & G'ulomov N. (2023). *Raqamli platformalar orqali biznes modellari va innovatsiyalar (Business Models and Innovations through Digital Platforms). O'zbekiston Raqamli Iqtisodiyoti (Digital Economy of Uzbekistan)*, 6(1), 65-71.

Mirzaev A., & Rasulov A. (2022). *O'zbekistonda raqamli platformalar va ularning biznesga ta'siri (Digital Platforms in Uzbekistan and Their Impact on Business). Journal of Business and Technology*, 14(3), 109-116.

Sattorov R., & Xodjayev I. (2023). *Raqamli iqtisodiyot va raqamli platformalar: Tezkor rivojlanish va raqobatbardoshlik (Digital Economy and Digital Platforms: Rapid Development and Competitiveness). O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi Axborot Texnologiyalari Instituti Journal*, 5(2), 35-42.

Toshpo'latov M. & Karimov Z. (2021). *Digital platformalarning tashqi raqobatbardoshlikni o'rganish: O'zbekistondagi xususiyatlar (Studying the External Competitiveness of Digital Platforms: Features in Uzbekistan)*. *Innovative Development in Digital Economy Journal*, 3(2), 98-105.

Toshpulatov Z., & Bozorov B. (2023). *Raqamli platformalar va ularning biznes raqobatbardoshligini oshirishdagi o'rni (Digital Platforms and Their Role in Enhancing Business Competitiveness)*. *O'zbekiston Marketing Journal*, 17(4), 87-94.

Wang Y. (2023). *Monetization Strategies for Digital Platforms: Analyzing Subscription Models and Advertising Revenues*. *Journal of Electronic Commerce Research*, 24(1), 55-75.

Zeng M., & Goh C. (2022). *The Role of Innovation in Competitive Advantage for Digital Platforms*. *Journal of Business Research*, 150, 118-130.